

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 303/2018-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej Bobák, Bollová a spol., s. r. o., Dr. Vladimíra Clementisa 10, Bratislava, konajúcou advokátkou Mgr. Zuzanou Bollovou, ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 310/2016-708 z 23. novembra 2017 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 310/2016-713 zo 17. januára 2018, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED] o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. apríla 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 310/2016-708 z 23. novembra 2017 (ďalej len „krajský súd“ a „uznesenie krajského súdu“) v spojení s opravným uznesením krajského súdu č. k. 2 Cob 310/2016-713 zo 17. januára 2018 (ďalej len „opravné uznesenie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka bola v procesnom postavení žalovanej stranou v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 26 Cb 113/2011 o zaplatenie sumy 211 203,16 € s prísl. Žalobkyňa (spoločnosť [REDAKOVANÉ]) sa zaplatenia žalovanej sumy domáhala z titulu uzavretej zmluvy o dielo a žalovaná suma predstavovala jej pohľadávku za práce vykonané na objektoch základných a materských škôl. Žalobkyňa vzala žalobu späť podaním z 27. marca 2012 z dôvodu, že sťažovateľka jej 20. januára 2012 uhradila sumu 235 605,32 € bez bližšej špecifikácie. Vzhľadom na existenciu viacerých záväzkov sťažovateľky voči žalobkyni bola žalobkyňa nútená postupovať podľa § 330 Obchodného zákonníka a došlé platby započítala na žalovanú faktúru. Žalovaná faktúra tak bola uspokojená v rozsahu 169 627,90 € a na zvyšok záväzku v rozsahu 41 575,27 € vystavila žalobkyňa sťažovateľke dobropis. Sťažovateľka v tejto súvislosti tvrdí, že suma 235 605,32 € bola žalobkyni zaplatená na vysporiadanie všetkých záväzkov zmluvných strán po odstúpení od zmluvy o dielo, a to na základe záverečného vyúčtovania.

3. Sťažovateľka ďalej uvádza, že nesúhlasila so späťvzatím žaloby, a to z dôvodu nevyhnutnosti objasnenia existencie nároku žalobkyne a dôvodnosti podanej žaloby. Okresný súd však konanie zastavil uznesením z 28. novembra 2012 a sťažovateľku

zaviazal nahradiť žalobkyni trovy konania. Na odvolanie sťažovateľky krajský súd uznesením z 29. mája 2014 potvrdil uznesenie okresného súdu vo výroku o zastavení konania, vo výroku o náhrade trov konania však napadnuté uznesenie zrušil s tým, že je potrebné vysporiadať sa s dôvodnosťou podania žaloby, s otázkou, či k zastaveniu konania došlo v dôsledku správania sa sťažovateľky a či žaloba nebola podaná predčasne. Následne okresný súd uznesením z 1. apríla 2016 rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Na odvolanie žalobkyne, ako aj sťažovateľky krajský súd uznesením napadnutým touto sťažnosťou zmenil uznesenie okresného súdu tak, že sťažovateľka je povinná zaplatiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 60,64 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. Opravným uznesením krajský súd opravil v záhlaví a vo výroku uznesenia nesprávne uvedené číslo konania.

4. Sťažovateľka v rámci sťažnostnej argumentácie uvádza, že zaplatením sumy 235 605,32 € nedošlo k úhrade žalovanej faktúry, ale išlo o vysporiadanie všetkých plnení, ktoré si zmluvné strany poskytli, resp. neposkytli na základe zmluvy o dielo, po jej ukončení zo strany sťažovateľky. Sumy uhradené sťažovateľkou preto nemožno stotožňovať s úhradou žalovanej pohľadávky, keďže tieto majú odlišný skutkový a právny základ. Z uvedeného sťažovateľka vyvodzuje, že nezavinila zastavenie konania. Suma pohľadávky uplatnenej žalobkyňou v konaní na okresnom súde je celkom nezávislá od vysporiadania strán zmluvy o dielo po jej zániku z dôvodu odstúpenia od zmluvy. Sťažovateľka v tomto smere krajskému súdu vytýka, že pred vydaním napadnutého uznesenia vôbec nezistil skutkový stav veci napriek tomu, že tak v zmysle zákona urobiť mal a mohol, a rozhodol bez vykonania dokazovania, pričom jeho skutkové a právne závery sú svojvoľné a neudržateľné. Ďalej sťažovateľka tvrdí, že krajský súd sa nijako nevysporiadal s relevantnými argumentmi týkajúcimi sa nedôvodnosti podanej žaloby, a s argumentáciou týkajúcou sa zavinienia sťažovateľky vo vzťahu k zastaveniu konania.

5. V petite tejto sťažnosti sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie označených práv uznesením krajského súdu v spojení s jeho opravným uznesením a aby tieto uznesenia krajského súdu zrušil. Požadovala priznať aj náhradu trov konania a tiež dočasným opatrením odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd podľa ústavy) je rozhodnúť o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne

neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Podstatné sťažnostné námietky sťažovateľky smerujú k tvrdenému zásahu jej označených práv v sporovom konaní v rámci rozhodovania o nároku na náhradu trov konania. Sťažovateľka v princípe tvrdí, že zastavenie konania nezavinila, keďže žaloba žalobkyne nebola podaná dôvodne. Preto podľa jej názoru mal krajský súd priznať právo na náhradu trov konania sťažovateľke voči žalobkyni, a nie žalobkyni voči sťažovateľke v rozsahu 60,64 %.

9. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, III. ÚS 142/2011). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený. Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím, konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej.

10. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Predovšetkým ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol

alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

11. Ústavný súd poukazuje aj na svoju judikatúru, podľa ktorej rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania, a ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania a k zrušeniu rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, I. ÚS 334/2017, I. ÚS 523/2017).

12. Ako z uvedeného vyplýva, ústavnému súdu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť právneho záveru všeobecného súdu v konkrétnej právnej veci ani výklad zákona, ktorý v konkrétnej veci aplikoval. Sťažovateľka však túto stabilizovanú judikatúru ústavného súdu – vrátane tej, ktorá sa špecificky dotýka rozhodovania o trovách konania – opomína a sťažnosť uplatnila v podstate ako ďalší opravný prostriedok v systéme všeobecného súdnictva. Účel sťažnosti je však v porovnaní s opravnými prostriedkami v systéme všeobecného súdnictva diametrálne odlišný, keďže táto sleduje výlučne ochranu základných práv a slobôd.

13. Krajský súd zmenil uznesenie okresného súdu, keď dospel k záveru, že nepriznanie nároku na náhradu trov konania žiadnemu účastníkovi (strane) nemá oporu v príslušných procesných normách. Na odôvodnenie svojho právneho záveru krajský súd bližšie uviedol:

«18. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací prejednal vec v zmysle § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania a po oboznámení sa s odvolaniami sporových strán a preskúmaní obsahu spisu dospel k záveru, že napadnuté uznesenie je potrebné zmeniť.

19. Z obsahu spisu vyplýva, že k späťvzatiu žaloby a následnému zastaveniu konania došlo listom zo dňa 27.3.2012 z dôvodu, že žalovaný mu po podaní žaloby dňa 20.1.2012 uhradil sumu 235.605,32 Eur, pričom žalovaný listom zo dňa 22.12.2011 zaslal žalobcovi konečné vyúčtovanie prác (pol roka po odstúpení od zmluvy), kde žalovaný odobril z faktúry č. 200000571 sumu 169.627,90 Eur (142.544,45 Eur bez DPH), čím potvrdil vykonanie predmetu zmluvy v tejto časti. Na zvyšok záväzku (41.575,27 Eur) bol vystavený dobropis.

20. Je teda nepochybné, že v časti 169.827,90 Eur bola žaloba podaná dôvodne a k zastaveniu konania v tejto časti došlo v dôsledku správania žalovaného, ktorý z celkove uhradenej sumy 235.605,32 Eur hradil na faktúru č. 200000571 len sumu 169.627,90 Eur. Vzhľadom na vystavený dobropis na zvyšok sumy, t. j. 41.575,27 Eur, možno zároveň konštatovať, že v tejto časti zaviniť zastavenie konania z procesného hľadiska žalobca.

21. Podľa § 256 ods. 1 CSP, ak strana procesne zaviniť zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

22. Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

23. Pojem „procesné zavinenie“ použitý v ust. § 256 CSP sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska (pôvodne § 146 ods. 2 O. s. p.). Pokiaľ jedna procesná strana zaviniť, že konanie muselo byť zastavené, pričom o veci nemôže byť meritórne rozhodnuté a tým ani zistené, či bola žaloba podaná dôvodne, vzniká jej zásadne povinnosť nahradiť druhej procesnej strane trovy konania. Za osobu, ktorá zaviniť zastavenie konania, je považovaný aj žalovaný, ktorý svoj dlh splnil až po začatí sporu a vyvolal tým u žalobcu nevyhnutnosť spät'vzatiť dôvodne podanej žaloby. Dôvodnosť žaloby sa teda posudzuje procesne a bez ohľadne na to, aký by bol výsledok konania, keby k spät'vzatiť žaloby nedošlo.

24. Odvolací súd na základe skutočností, uvedených v bode 20 tohto odôvodnenia a s poukazom na ust. § 256 ods. 1 CSP dospel k záveru, že súd prvej inštalcie pri rozhodovaní o trovách konania pochybil, keď konštaloval, že bez prejednaní veci nie je možné určiť, či žaloba bola podaná dôvodne, pretože zavinenie zastavení konania sa posudzuje (aj podľa § 146 ods. 2 O. s. p. posudzovalo) výlučne z procesného hľadiska, t. j. podľa procesného výsledku.

25. Vzhľadom k tomu, že v sume 169.627,90 Eur zaviniť zastavenie konania žalovaný (plnil až po podaní žaloby na fa. č. 200000571) a v sume 41.575,27 Eur zaviniť zastavenie konania žalobca (dobropis na uvedenú sumu), odvolací súd podľa § 388 CSP zmenil napadnuté uznesenie tak, že priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 60, 64% (ako rozdiel medzi dôvodnosťou žaloby v sume 169.627,90 Eur, t.j. 80,32% a nedôvodnosťou žaloby v sume 41.575,27 Eur, t.j. 19,68 %) tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

26. O výške priznanej náhrady trov konania rozhodne v súlade s § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštalcie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.»

14. Za týchto okolností ústavný súd konštaluje, že sťažnostná argumentácia sťažovateľky nemohla viesť k jej úspechu v konaní pred ústavným súdom. Sťažnosti totiž chýbala ústavnoprávna relevancia, ktorá by odôvodňovala prijatie sťažnosti na ďalšie konanie a jej následné meritórne posúdenie. V okolnostiach prípadu ústavný súd považuje postup a rozhodnutie krajského súdu za ústavne akceptovateľný a primerane argumentačne

zdôvodnený. Krajský súd primerane a výstižne uviedol dôvody, ktoré ho viedli k jeho právnomu záveru, citoval relevantné procesné normy a ich interpretácia zjavne nevybočuje z ich zmyslu či účelu. Krajský súd preskúmateľne a logicky vyhodnotil podstatu procesného zavinenia, rozsah zavinenia strán na zastavení konania, ako aj rozsah ich úspechu, resp. neúspechu v konaní. V nadväznosti na tieto východiská následne výrokom priznal žalobkyni voči sťažovateľke náhradu trov konania v rozsahu 60,64 %.

15. Rovnako krajskému súdu nemožno vyčítať, že sa nevyrovnal s odvolacou argumentáciou strán, keďže túto nielen uviedol v dôvodoch svojho uznesenia, ale tiež k jej podstatným častiam zaujal odôvodnené a preskúmateľné stanovisko. Ústavný súd na tomto mieste opätovne pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva uvádza, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu týkajúceho sa otázky náhrady trov konania medzi sťažovateľkou a žalobkyňou však ústavný súd nemôže konštatovať, že by toto odporovalo požiadavkám vyplývajúcim z citovaných judikatórnych záverov.

16. Napadnuté uznesenie krajského súdu v spojení s opravným uznesením preto nemožno považovať ani za svojvoľné či arbitrárne. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojím vlastným (m. m. II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08). V uznesení krajského súdu v spojení s opravným uznesením teda ústavný súd

pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu.

17. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie uznesenia krajského súdu v spojení s opravným uznesením, priznanie náhrady trov konania). Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, o navrhovanom dočasnom opatrení ústavný súd nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2018